

Sdružení pro integraci a migraci

Senovážná 2

110 00 Praha 1

Senát Parlamentu České republiky

Výbor pro zdravotnictví a sociální politiku

Valdštejnské náměstí 17/4

118 01 Praha 1

V Praze dne 6. srpna 2012

Věc: Nesouhlasné vyjádření ke stanovisku a usnesení vlády týkající se Úmluvy o pracovnících v cizí domácnosti.

Vážené senátorky/vážený senátoři,

Sdružení pro integraci a migraci si dovoluje podat nesouhlasné vyjádření ke stanovisku a usnesení vlády týkající se Úmluvy o pracovnících v cizí domácnosti.

Sdružení pro integraci a migraci již téměř dvacet let poskytuje právní a sociální poradenství migrantům na území ČR. Během této doby jsme naše služby poskytli přibližně 40 000 cizincům. Z naší dlouhodobé zkušenosti proto víme, že domácí práce je fenoménem úzce spojeným s migrací, především s ekonomickým uplatněním migrantek. Téměř každá žena cizinka prošla (především na počátku svého života v České republice) nějakou formou práce v cizí domácnosti, cizinci pracující v cizí domácnosti proto není marginální téma.

Nejsou to však jen cizinci a cizinky - vláda při svém rozhodování zcela opomněla skutečnost, že domácí práci vykonávají také občané České republiky. Některé agentury dokonce vyzdvihují, že jejich zaměstnankyně jsou pouze Češky; narůstá také počet učebních oborů a rekvalifikačních kurzů pro tuto profesi v oboru guvernánka, hospodyně nebo chůva.¹ Skutečný počet domácích pracovníků² je tak mnohonásobně vyšší než údaje obsažené v důvodové zprávě.

Poptávka po pracovnících v cizí domácnosti souvisí s vyšším zapojením žen do pracovního procesu mimo domov. V České republice pak nárůst zájmu o domácí pracovníce souvisí s přeplněnými školkami, kde je téměř nemožné najít místo, velmi omezenou nabídkou pracovních míst na zkrácený úvazek či využití možnosti práce z domova. Poptávka po domácích pracovnících bude v České republice nadále růst i v souvislosti se stárnutím populace a nedostatečném zajištění péče o seniory. Nelze tedy přijmout názor, že se jedná o fenomén především rozvojových zemí. Tento trend potvrzuje i existence agentur, které nabízejí zprostředkování zaměstnání pracovníků v domácnosti. To, že se agentury a pravděpodobně ani jejich klienti příliš nezatěžují dodržováním práv zaměstnankyň je patrné již z jejich webových prezentací. Příkladem lze uvést následující tvrzení z webové prezentace agentur, které zprostředkovávají zaměstnání filipínských chův a pomocnic v domácnosti:

---

1 Například kurzy v Mendelově střední škole: <<http://www.mendelova-stredni.cz/centrum-dalsiho-vzdelavani/nabidka-kurzu/zdravotnictvi/chuva-vychovna-nepedagogicka-cinnost-pro-deti-predskolniho-veku.html>>, naposled navštíveno 6.8.2012

2 Pokud uvádíme domácí pracovníce či pracovníce v cizí domácnosti jedná se jak o pracovníky tak pracovníce. Dokument vznikl v rámci projektu "Rovné šance na prahu českých domácností", financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR, v prioritní ose Mezinárodní spolupráce. Projekt realizuje Sdružení pro integraci a migraci ve spolupráci s organizací Člověk v tísni, Ogilvy&Mather a Národohospodářským ústavem AV ČR.

„24 hodin denně je filipínská nanny přímo ve vedlejším pokoji ochotna kdykoli pomoci. Vstává brzy ráno, aby bylo uklizeno a připravená snídaně. V průběhu dne pak dělá vše, co je třeba. Nemusíte se ostýchat ji požádat o umytí oken či venčení psů. Její pomoc je díky neustálé přítomnosti nesrovnatelná s pomocnicemi na úklid či hlídání tak, jak jsme na ně zvyklé v našich podmínkách.“³

„Pro Filipínce je standardní pracovat 6 dní v týdnu a více než 8,5 h denně, v případě, že takto pracují i pro naše klienty, mají za to bonusy v podobě právě např. zaplacené letenky domů.“⁴

„Podstatou této služby je, že hospodyně - chůva s vámi bydlí a proto je kdykoli k dispozici. Ideální pro její ubytování je malý hostovský pokoj, možné je i sdílení pokoje s malým dítětem.“⁵

Automaticky se zde předpokládá porušování zákoníku práce z hlediska délky pracovní doby, nepřerušené doby odpočinku po práci a uhrazení práce přesčas. Jedná se zejména o případy tzv. in house service/live in care, kdy pracovnice v domácnosti žijí ve stejné domácnosti, kde také pracují (chůvy nebo pečovatelky o děti a staré lidi). Tyto pracovnice prožívají nedostatek osobního prostoru a soukromého života, sociální frustraci a pocity izolace. O to více to platí v případě migrantek, které žijí daleko od svých příbuzných a rodin. Ze současného výzkumu lze uvést ilustrující výpovědi pracovnic v domácnosti.⁶

„Nejtěžší na této práci je že bydlíte a pracujete na stejném místě. Nemáte svůj vlastní život. Nemůžu si pozvat přátele, protože si to moji zaměstnavatelé nepřejí. Já také nemůžu chodit moc venku, je mi smutno. Myslím, že víc jako rok to tady nevydržím.“ (Irina, pečovatelka)

„Nemám žádný život. Jediný den kdy mám volno je neděle. Jednoduše jsem tady "zamčená" s tou starou paní. Ona moc nemluví a většinou spí. Ven se dostanu jenom když jdu nakupovat. Chybí mi lidé.“ (Yana, pečovatelka)

Výše popsaná praxe v souvislosti se skutečností, že za současné právní úpravy je kontrola těchto zaměstnavatelů prakticky nemožná⁷, znamená, že domácí pracovnice zcela jistě nepožívají stejné ochrany práv jako standardní zaměstnanci. Pracovnice v domácnosti jejich zaměstnavatelé velmi často nevnímají jako zaměstnance, neuvědomují si, že mají zákonem garantována stejná práva jako oni sami při výkonu zaměstnání. Přístup zaměstnavatelů/rodin k domácím pracovnicím lze také demonstrovat samotnými zaměstnavateli, kteří např. uvedli:

„Ninu jsem dostala jako dárek od manžela, pracuje téměř každý den do noci, já jsem sama ve velkém baráku, rozvážím děti do školy, školky, nemám na to čas. Hodně mi to pomohlo, mám čas na sebe. /Jarmila/“

³ Citováno z webových stránek agentury Engine <http://www.engine-cz.com>, naposledy navštíveno dne 6.8.2012.

⁴ Citováno z webových stránek agentury Engine <http://www.engine-cz.com>, naposledy navštíveno dne 6.8.2012.

⁵ Citováno z webových stránek agentury Nanny Solutions <http://www.nannysolutions.evron.cz/cz/page/5206/co-hospodyne-potrebuje.html>, naposledy navštíveno dne 6.8.2012.

⁶ Ezzeddine, P. (2012) *Ageing, Care and Migration*, Working Paper: Generations in Dialogue, Erste Stiftung Vienna

⁷ Jak připouští sama vláda v předkládací zprávě.

Dokument vznikl v rámci projektu *"Rovné šance na prahu českých domácností"*, financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR, v prioritní ose Mezinárodní spolupráce. Projekt realizuje *Sdružení pro integraci a migraci* ve spolupráci s organizací *Člověk v tísni, Ogilvy&Mather* a Národohospodářským ústavem AV ČR.

„Už toho bylo na mě hodně, zejména když jsme se přestěhovali za Prahu. Velký barák je super, ale kdo to bude uklízet? Manžela ani nevidím. Tak jednou přišel a říkal, že má pro mě dárek. A víš, kdo to byl? Oxana!“⁸

Fakt, že tento druh práce není vnímáný jako skutečná práce, souvisí zejména s charakterem práce - jedná se totiž o tzv. reprodukční práci, kterou vykonávají především ženy a souvisí s péčí o děti a domácnost. Pro tento druh práce je typické, že se obtížně stanovuje (formalizuje) její náplň a kvalita provedení (např. co znamená pojem péče o dítě nebo běžný úklid domácnosti?), a proto bývají v praxi práva pracovníků v domácnosti často porušována.

Úmluva mezinárodní organizace práce vznikla na základě potřeby ochrany domácích pracovníků, tato ochrana je nutná i v České republice. Vyzýváme proto senátní Výbor pro zdravotnictví a sociální politiku, aby usnesení vlády neschválil a naopak doporučil ratifikaci této úmluvy Českou republikou. Jsme přesvědčeni, že Vláda České republiky založila své usnesení na nedostatečných a neúplných informacích, které neodpovídají situaci v České republice a které celou problematiku domácí práce bagatelizují.

Magda Faltová
ředitelka Sdružení pro integraci a migraci
faltova@refug.cz
tel: 224 224 379

---

8 Ezzeddine, P. (2012) *Ztráty a nálezy transnacionálního mateřství*, Disertační práce, Katedra Obecní Antropologie, FHS UK Praha

Dokument vznikl v rámci projektu "Rovné šance na prahu českých domácností", financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR, v prioritní ose Mezinárodní spolupráce. Projekt realizuje Sdružení pro integraci a migraci ve spolupráci s organizací Člověk v tísni, Ogilvy&Mather a Národohospodářským ústavem AV ČR.